

Casele Adorján

Cuplul de arhitecti care au proiectat complexul cultural "Vulturul negru", Komor Marcell and Jakab Dezső, au dat personalitate unui colț semnificativ de oraș, asigurând astfel un racord expresiv al pieței Teatrului cu o stradă elegantă a orașului de altădată. Aici, amprenta programului arhitectural al lui Ödön Lechner este cel mai clar exprimată prin coerența abordării fațadei ca și o cortină continuă, bogat decorată, care ascunde atât structura cât și funcționalitatea clădirii. Concepute ca imobile de raport, aceste două clădiri se oferă privirii ca spectacol urbanistic în sine ce nu își dezvăluie culisele.

Coronamentul ambelor clădiri al căror traseu curbiliniu marchează punctul de maximă expansiune pe verticală a fațadelor, sunt concepute prin excelență în plan bidimensional. Această concepție novatoare ce tratează fațada ca și cortină continuă primește o expresivitate monumentală deosebită la corpul de clădire de colț. Ridicată în 1903, aceasta conferă cursivitate intersecției străzii Moscovei cu strada Patrioților.

Pespectiva cea mai bună pentru a le surprinde frumusețea o avem dacă ne postăm în axul clădirii de colț. De aici observăm claritatea concepției decorative, felul unitar de tratare a demisolului și a celor trei nivele, ultimul fiind mansardat. Demisolul și primul nivel sunt tratate distinct în raport cu restul suprafeței fațadei. Cărămida aparentă de un roz delicat transformă ancadramentele ferestrelor în adevărate arcaturi. Cadența lor calmă, monumentală, este reluată în "negativ" la arcaturile grupate câte trei. Un alt element de rafinament este cornișa sinusoidală, alcatuită și ea din aceleași cărămizi roz-pal, ce unifică, asemenea șnurului prețios al unei broderii, linia orizontală superioară a nivelului al doilea cu liniile verticale, ascensionale, ale celor două timpane cu atice polilobate.

Toate liniile ce desenează cu prețiozitate fațadele sunt festonate cu butoni florali care fixează, jucăuș și delicat, traseul dansant al broderiei liniare. Această soluție decorativă a fost aplicată de cei doi arhitecți și la palatul Fuchsl, în 1904.

Dar ritmul fațadelor este punctat și de buchete sau jerbe mai ample, cu motivele florale ce au în centru un prețios bulb vital, o inimă germinativă. Aceste broderii de o rară delicatețe s-au păstrat foarte bine, din fericire, în timp. Ele încă ne vorbesc despre gustul pentru rafinament și despre vitalitatea unui limbaj decorativ ce mai păstrează, melancolic, asemeni casetei cu bijuterii a bunicii, ceva din strălucirea și parfumul stilului rococo.

Inflexiunea celor două fațade este deosebit de elegantă. Arcul semicircular al amplei ferestre de la primul nivel este urmat, la nivelul al doilea, de un cochet balcon cu balustrada de fier forjat originală. Deasupra acestuia, pe sprânceana cornișei ușor arcuite, se înalță, spectaculos, axul tijeii unui leandru plantat cu grijă într-un vas decorativ. Forma circulară a aticului, asemeni unui arc de triumf, conferă motivului floral forța iradiantă a unui motiv solar, simbol al vieții și al ordinii cosmice.

Poarta ne conduce în interior, în casa scârilor, care ne oferă spectacolul original al dantelăriei feroneriei. Desenul motivelor vegetale, prin fluiditatea și usoara lui asimetrie, este pătruns de spiritul Artei 1900.

Cel de al doilea imobil este amplasat pe strada Patrioților. A fost construit de aceeași celebră echipă de arhitecți între anii 1904 și 1905. Fațada clădirii este o aplicare exemplară a viziunii arhitecturale a lui Ödön Lechner. Fațada este o interfață a spectacolului citadin, e un ecran neutru

plasat între funcționalitatea unei clădiri și ambientul citadin, ecran pe care se proiectează broderia exuberantă a unei decorații destinate doar plăcerii unei percepții contemplative.

În cazul imobilului orădean, fațada este riguros și simplu împărțită, cele trei nivele având același număr de ferestre. Diferențele sunt prezente doar la forma ancadramentelor.

Această simplitate conceptuală este cultivată doar pentru a fi compensată generos de o deosebit de bogată decorație. O diafană dantelărie, asemeni unui veșmânt de sărbătoare, îmbracă întreaga fațadă. Ușoară ca o boare, ea pare a fi fixată în partea centrală cu butoni, iar sub cornișă, cu fleuroane ce stilizează floarea de leale sau bulbul ei, încapsulat într-o formă - simbol a vitalității: inima. Câmpurile decorative din zidărie sunt festonate cu rozete, amplificate la rândul lor de chenare puternic vălurite. Aceste chenare festonate schimbă total aspectul ancadramentelor. Ele nu doar le amplifică, ci le dau și personalitate.

Alături de balconul central de la al doilea nivel, fațada mai are două balcoane, de data aceasta semicirculare, al căror decroș crează două accente de umbră la extremitatea celui de-al treilea nivel.

